Muistio

Työelämä
Vesa Rantahalvari

12.3.2025

Tulorekisteri ja työnantajavelvoitteet sekä tulorekisterin hyödyntäminen harmaan talouden torjunnassa – asiantuntijakuuleminen eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa 13.3.2025

Tulorekisterin ensisijaisena tavoitteena oli työnantajien hallinnollisen taakan keventäminen. Tavoite oli tarkoituksenmukainen, sillä palkkatietojen ilmoittaminen lukuisille viranomaisille oli muodostunut tarpeettoman työlääksi ja kalliiksi.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kannatti tulorekisterin perustamista, mutta korosti sen valmistelu- ja päätöksentekovaiheessa, että se tulee toteuttaa tavalla, joka johtaa ensisijaisen tavoitteen toteutumiseen. EK:ssa oltiin erityisesti huolissaan kahdesta asiasta: tulorekisteriin talletettavien pakollisten tietojen suuresta määrästä ja talletustiheydestä sekä siitä, voivatko tietojen käyttäjät tehdä talletettavien tietojen pohjalta niille kuuluvat viranomaispäätökset ilman lisätietojen pyytämistä työnantajilta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on arvioinut tulorekisterin ensisijaisen tavoitteen toteutumista. Tarkastuskertomuksen (3/2021) päähavainto on, että ”…kansallinen tulorekisteri ei ole tähän mennessä vähentänyt työnantajien hallinnollista taakkaa”. Kertomuksen mukaan keskeisiä syitä tähän ovat, että ilmoituksia joudutaan tekemään aiempaa useammin ja niitä on tarpeen korjata takautuvasti. Kertomuksessa todetaan myös, että työnantajien hallinnollinen taakka vähenisi tarkistamalla sosiaaliturvalainsäädäntöä siten, että tulorekisteriin talletettavat tiedot riittävät etuuspäätösten tekemiseen. Etuuslainsäädäntö on edelleen osin sellainen, että tulorekisteriin talletettavat tiedot eivät riitä, minkä takia työnantajilta joudutaan pyytämään palkkatietoja erikseen.

EK:n käsitys tulorekisterin ensisijaisen tavoitteen saavuttamatta jäämisestä on yhdenmukainen VTV:n arvion kanssa. EK yhtyy VTV:n näkemykseen myös siinä, millaisilla muutoksilla työnantajien hallinnollinen taakka saadaan kevenemään eli pakollisesti talletettavien tietojen määrän supistamisella ja etuuslainsäädännön tarkistamisella siten, että palkkatiedot riittävät etuusratkaisujen tekemiseen. EK katsoo, että hallituksen tulisi mahdollisimman nopeasti valmistella ja antaa näitä koskevat lainmuutosehdotukset eduskunnalle.

EK:n käsityksen mukaan tulorekisteri on edistänyt harmaan talouden torjuntaa jossain määrin. Se ei kuitenkaan ole tulorekisterin ensisijainen tarkoitus.